2043-0325/6

13.4.95

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE PORTANT CLASSEMENT COMME MONUMENT DE CERTAINES PARTIES DE L'ANCIENNE MAISON COMMUNALE DE LAEKEN SISE BOULEVARD E. BOCKSTAEL 246 A BRUXELLES.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET VROEGERE GEMEENTEHUIS VAN LAKEN GELEGEN E. BOCKSTAELLAAN 246 TE BRUSSEL.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op de artikels 22 en 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 22 septembre 1994 ouvrant la procédure de classement comme monument de certaines parties de l'ancienne maison communale de Laeken sise boulevard E. Bockstael 246 à Bruxelles;

Gelet op het besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 22 september 1994 houdende opening van de procedure tot bescherming als monument van bepaalde delen van het vroegere gemeentehuis van Laken gelegen E. Bockstaellaan 246 te Brussel;

Vu l'avis de la Commission Royale des Monuments et des Sites de la Région de Bruxelles-Capitale émis le 8 février 1994;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uitgebracht op 8 februari 1994;

Vu l'avis de l'Inspecteur des Finances émis le 05 AVR. 1995

Gelet op het advies van de Inspecteur van Financiën uitgebracht op 05 AVR. 1995

Considérant que le Collège des Bourgmestre et Echevins de la Ville de Bruxelles, propriétaire, n'a pas émis de remarques dans le délai prévu par l'article 20 de l'ordonnance du 4 mars 1993;

Overwegende dat het College van Burgemeester en Schepenen van de Stad Brussel, eigenaar, geen opmerkingen heeft geuit binnen het termijn opgelegd in artikel 20 van de ordonnantie van 4 maart 1993;

Sur proposition du Ministre de la Région de Bruxelles-Capitale ayant les Monuments et les Sites dans ses attributions,

Op voordracht van de Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met Monumenten en Landschappen,

Après en avoir délibéré,

Na beraadslaging,

A R R E T E :

Article 1. Sont classés comme monument, en raison de leur intérêt historique, esthétique et artistique, précisé dans la notice annexée au présent arrêté, la totalité du corps principal (en ce compris le mobilier immeuble par destination), les façades et toitures des ailes secondaires (y compris les grilles avec l'aubette), ainsi que l'ancienne salle des guichets de l'ancienne maison communale de Laeken sise boulevard E. Bockstael 246 à Bruxelles, connue au cadastre de Bruxelles, 15e division, section D, 2e feuille, parcelle n° 72 S.

Article 2. La zone de protection relative au monument décrit ci-dessus comprend les voiries, parties de voiries, ainsi que l'ensemble des parcelles ou parties de parcelles reprises dans le périmètre délimité sur le plan joint au présent arrêté.

Bruxelles, le 13/4/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

Didier GOSUIN

B E S L U I T :

Artikel 1. Worden beschermd als monument, omwille van hun historische, esthetische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in de nota bijgevoegd aan het besluit, de totaliteit van het hoofdgebouw (met inbegrip van het meubilair vast bij bestemming), de gevels en bedakingen van de zijvleugels (met inbegrip van de hekkens met het wachthuisje), evenals de vroegere lokettenzaal van het vroegere gemeentehuis van Laken gelegen E. Bockstaellaan 246 te Brussel, bekend ten kadaster te Brussel, 15de afdeling, sectie D, 2de blad, perceel nr 72 S.

Artikel 2. De vrijwaringszone met betrekking tot het hierboven vermelde monument betreft de wegen, gedeelten van de wegen evenals het geheel van de percelen of gedeelten van de percelen opgenomen in de omtrek, afgebakend op het plan in bijlage van dit besluit.

Brussel, 13/4/95.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE PORTANT CLASSEMENT COMME MONUMENT DE CERTAINES PARTIES DE L'ANCIENNE MAISON COMMUNALE DE LAEKEN SISE BOULEVARD E. BOCKSTAEL 246 A BRUXELLES.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET VROEGERE GEMEENTEHUIS VAN LAKEN GELEGEN E. BOCKSTAELLAAN 246 TE BRUSSEL.

DESCRIPTION SOMMAIRE ET JUSTIFICATION DE L'INTERET SELON L'ARTICLE 2 1° DE L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993

BEKNOPTE BESCHRIJVING EN MOTIVERING VAN HET BELANG VOLGENS ARTIKEL 2 1° VAN DE ORDONNANTIE VAN 4 MAART 1993

Vu pour être annexé à l'arrêté du 13/4/95.

Gezien om bij het besluit van 13/4/95 gevoegd te worden.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier GOSUIN

PROPOSITION DE CLASSEMENT

Monument

Dénomination : Ancienne maison communale de Laeken

Commune : Bruxelles (Laeken)

Adresse : Bd E. Bockstael, 246

Référence cadastrale : Bruxelles, 15e division, section D, 2e feuille, parcelle 72 S.

DESCRIPTION SOMMAIRE

L'ancien hôtel communal de Laeken fut construit de 1907 à 1912, sur les plans de l'architecte Paul Bonduelle, en style classique historicisant.
Il se compose d'un corps principal à front de la place Bockstael et de deux ailes en retour, donnant l'une sur le bd Bockstael, l'autre sur la rue Tielemans, et reliées entre elles par une aile centrale transversale délimitant deux cours.
Les façades à deux niveaux – complétés d'un entresol dans le corps principal – sont en briques contrastant avec les éléments structurels ou décoratifs en pierre blanche artificielle; elles sont couronnées par un attique. Les toits à la française présentent un brisis très pentu, couvert d'ardoises et un terrasson assez plat, en zinc. La plupart des baies sont rectangulaires de même que les lucarnes pendantes, généralement à l'aplomb des travées. Les châssis et corniches en bois d'origine sont peints en vert.
Devant le corps avant, nettement plus haut et décoré que les autres, se dresse une tour/beffroi. Celle-ci est ajourée par un porche au rez et par une loggia au 1er étage, ornée au sommet de sa face avant d'une grande horloge et coiffée par un dôme à terrasse faîtière et clocheton. De part et d'autre de cette tour, les deux ailes, dont la travée extrême est un saillie, regroupent chacune trois travées dans une sorte de frontispice scandé par des colonnes ioniques amorties, à l'étage, par des statues allégoriques sous dais. Les façades latérales, de quatre travées, offrent une ordonnance similaire.
Les ailes en retour comptent dix ou onze travées. Les sept travées accolées au corps principal sont en retrait d'une travée par rapport à celui-ci. Ce retrait permet de ménager de chaque côté un jardinet clôturé d'une grille, celle vers le boulevard incorporant une aubette de bus.
Les façades intérieures du bâtiment, beaucoup plus sobres, sont rythmées par des pilastres et éclairées de baies généralement géminées ou trigéminées.
La petite cour à l'arrière du corps principal est plantée d'un jardinet. La seconde, plus vaste, carrée et pavée, est fermée vers l'intérieur du pâté de maisons attenant par une aile de service basse sous toit plat, interrompue en son centre par une remise à lucarne meunière. Le bâtiment vers le boulevard est percé d'un passage menant à cette cour, de même que le bâtiment donnant rue Tielemans, en partie occupé par des garages.

Intérieur
Le corps principal s'organise selon un couloir médian tranversal. Il est divisé en deux parties symétriques par une cage d'escalier monumentale, que complètent latéralement deux autres cages d'escalier. Le rez est occupé à l'avant par la Salle des Mariages et la Salle du Conseil, vastes pièces similaires à parquet, plafond richement mouluré et panneaux muraux encadrant de grandes toiles allégoriques. Le hall est couvert d'une voûte surbaissée et ses parois rehaussées de reliefs dorés. La cage d'escalier d'honneur, parcourue par des refends au rez, s'orne à l'étage de vitraux – au centre, les armoiries de Laeken – et, sur chaque mur latéral, de trois toiles allégoriques. Le vaste palier est également décoré de toiles allégoriques et donne sur la loggia de la tour. Les pièces de l'étage, anciens cabinets des édiles locaux, possèdent encore de belles cheminées, toutes différentes. Les moulures feuillagées au plafond des locaux avant sont par contre identiques. Le couloir est décoré en hauteur de sorte de culots fleuris.
L'aile médiane transversale de la maison communale est occupée par l'ancienne salle des guichets dont se voient toujours les cloisons en bois vitrées, certaines ouvragées. De trois niveaux, elle est bordée par deux galeries, celle du 1er étage accessible depuis le rez par un escalier, et couverte par une simple verrière.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'Ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier.

Intérêt historique, esthétique et artistique.
La construction de la maison communale est à l'origine de l'urbanisation du quartier environnant. Décidée dès 1893, elle traduit la volonté de la commune de Laeken, commune de la résidence royale, de se doter d'un bâtiment prestigieux digne de son développement spectaculaire. L'édifice reprend d'autre part la typologie de l'hôtel de ville de première classe créée par l'ingénieur Oppermann dès 1869.
La valeur esthétique de la maison communale révèle celle de son architecte, Paul Bonduelle. Ce mérite, que n'avait pas manqué de souligner le journal "L'Emulation" en 1922, réside dans l'élégance des proportions classiques du monument. Sa tour, apparentée au beffroi des villes du Nord, sonne comme un rappel de l'autonomie conmmunale, autonomie de courte durée puisque Laeken sera annexée en 1921 et sa maison communale reléguée à un rang secondaire.
L'ancienne salle des guichets est un exemple caractéristique de l'architecture de type scolaire utilisant des procédés de construction métallique, comme les élégantes colonnes et consoles des galeries.
Le programme de sculptures et peintures allégoriques décorant extérieur et intérieur mêle curieusement vertus communales et représentations des Arts. Ces oeuvres furent réalisées par des artistes connnus (Emile Fabry pour la Salle des Mariages...) ou moins connus, en majorité locaux (le sculpteur Desmaré et, dans la Salle du Conseil, Prosper Colmant). Exécutées dans le temps de la construction ou peu après, elles sont un témoin incomparable des tendances artistiques de l'époque.

VOORSTEL TOT BESCHERMING

Monument

Benaming:	Voormalig gemeentehuis van Laken
Gemeente:	Brussel (Laken)
Adres:	E. Bockstaellaan 246
Kadastrale referentie:	Brussel, 15de afdeling, sectie D, 2de blad, perceel 72 S

BEKNOPTE BESCHRIJVING

Het voormalige gemeentehuis van Laken werd van 1907 tot 1912 gebouwd, volgens plannen van architect Paul Bonduelle, in een classicisistische historiserende stijl.
Het is gebouwd uit een hoofdgebouw dat uitgeeft op het Bockstaelplein en twee inspringende zijgebouwen waarvan het ene uitgeeft op de E. Bockstaellaen en het andere op de Tielemanstsraat, die onderling verbonden zijn door een dwars centraal gebouw dat twee pleintjes afboordt.
De gevel met twee niveaus -aangevuld met een entresol in het hoofdgebouw - zijn in baksteen die contrasteren met de structuur- of sierelementen van kunstmatige witte steen; wordt bekroond door een attiek. De mansardedaken hebben een zeer steil hellend zijschild, bedekt met leisteen en een relatief vlak bovenschild van zink. Het grootste gedeelte van de vensters zijn rechthoekig evenals de dakvensters, meestal loodrecht boven de traveeën. De oorspronkelijke ramen en daklijsten zijn groen geschilderd.
Voor het hoofdgebouw, duidelijk hoger en meer versierd dan de andere, staat een toren/belfort. Deze is doorboord door een deur op de gelijkvloerse verdieping en door een erker op de eerste verdieping terwijl bovenaan aan de voorzijde een groot uurwerk prijkt waarboven een koepel met nokterras en een torenklokje.
Langs weerszijden van deze toren staan beide vleugels, waarvan de laatste travee een risaliet vormt, met elk drie traveeën in een soort voorgevel die bepaald wordt door ionische kolommen die op de verdieping uitmonden op allegorische figuren onder nisgewelf. De zijgevels, met vier traveeën, hebben een gelijksoortige indeling.
De inspringende vleugels hebben tien of elf traveeën. De zeven traveeën die verbonden zijn met het hoofdgebouw springen een travee in, in verhouding tot het hoofdgebouw. De insprong maakt het mogelijk aan weerszijden een tuintje omheind door een hek te hebben, terwijl dit tuintje aan de zijde van de laan een bushokje heeft.
De veel soberder binnengevels van het gebouw, worden geritmeerd door pilasters en meestal verlicht via twee- of drielichten.
Het kleine achterpleintje van het hoofdgebouw is versierd met een tuintje. Het tweede plein, groter, vierkant en geplaveid, is naar de aanpalende huizenblok afgesloten door een dienstvleugel onder plat dak, in het midden onderbroken door een opbergruimte met molendakkapel. Het gebouw naar de laan toe heeft een doorgang die naar dit binnenplein leidt, evenals het gebouw dat uitgeeft op de Tielemansstraat, gedeeltelijk bezet door garages.

Binnenin
Het hoofdgebouw is opgevat als een dwarse centrale gang. Hij is verdeeld in twee symmetrische delen door een monumentale trappenzaal, die zijdelings twee andere trapzalen van de vleugels aanvult. Het gelijkvloers wordt vooraan door de Huwelijkszaal en de Raadszaal ingenomen. Het zijn gelijksoortig ruime zalen met parketvloer, een rijkelijk belijst plafond en muurpanelen die grote allegorische schilderijen omkaderen. De hal wordt overdekt door een ingedrukt booggewelf en wanden versierd met vergulde reliëfs. De zaal van de eretrap, met schijnvoegen, wordt op de verdieping versierd met glasramen - in het midden het blazoen van Laken - en op elke zijmuur - drie allegorische schilderijen. De grote overloop is eveneens versierd met allegorische schilderijen en geeft uit op de loggia van de toren. De vertrekken van de verdiepingen, voormalige vertrekken voor de plaatselijke verkozenen, bezitten nog steeds mooie schoorstenen, die alle verschillend zijn. De bebladerde omlijstingen van het plafond van de lokalen vooraan zijn daarentegen gelijksoortig. De gang is in de hoogte met een soort met bloemen versierde hulzen getooid.
De zijdelingse middenvleugel van het gemeentehuis wordt ingenomen door de voormalige lokettenzaal waarvan de beraamde houten wanden waarvan sommigen bewerkt zijn, nog steeds zichtbaar zijn. Ze bestaan uit drie niveaus en worden omgeven door een galerij, waarbij deze van de eerste verdieping te bereiken is vanaf de gelijkvloerse via een trap die overdekt wordt door een eenvoudig glazen dak.

Belang van het goed volgens artikel 2, paragraaf 1, bepaald in de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed :

Het historisch, esthetisch en artistiek belang:
De bouw van het gemeentehuis ligt aan de basis van de verstedelijking van de omliggende wijk. Beslist vanaf 1893, drukt ze de wil uit van de gemeente Laken, gemeente van de koninklijke verblijfplaats, om zich te voorzien van een prestigieus gebouw dat zijn opvallende uitbreiding waardig zou zijn. Het gebouw neemt anderzijds de typologie van het stadhuis van eerste klasse over die door ingenieur Opperman in 1869 ontworpen werd.
De esthetische waarde van het gemeentehuis laat deze van zijn architect Paul Bonduelle zien. Deze verdienste, die de krant "L'Emulation" in 1922 niet nagelaten heeft te onderstrepen, schuilt in de sierlijkheid van de klassieke verhoudingen van het gebouw. Zijn toren, gelijkend op de belforten van de steden van het noorden, lijkt de herinnering van de gemeentelijke autonomie klank te geven, een autonomie van korte duur aangezien Laken in 1921 geannexeerd zal worden en haar gemeentehuis een tweederangsrol toebedeeld krijgt.
De voormalige lokettenzaal is een treffend voorbeeld van de architectuur van het schooltype waarbij gebruik werd gemaakt van procédés met metalen structuren, zoals de sierlijke kolommen en consoles van de galerijen.
Het programma van de beelden en allegorische schilderijen die buiten en binnenkant versieren mengt eigenaardig genoeg gemeentelijk deugden en Kunstvertegenwoordigingen. Deze werken werden uitgevoerd door gekende kunstenaars (Emile Fabry voor de Huwelijkszaal...) of minder gekende, overwegend plaatselijke (de beeldhouwer Desmaré en, in de Raadszaal Prosper Colmant). Uitgevoerd tijdens de bouw of kort daarna zijn ze een ontegensprekelijke getuige van de artistieke trends van de tijd.

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE PORTANT CLASSEMENT COMME MONUMENT DE CERTAINES PARTIES DE L'ANCIENNE MAISON COMMUNALE DE LAEKEN SISE BOULEVARD E. BOCKSTAEL 246 A BRUXELLES.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET VROEGERE GEMEENTEHUIS VAN LAKEN GELEGEN E. BOCKSTAELLAAN 246 TE BRUSSEL.

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

Vu pour être annexé à l'arrêté du 13/4/95

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

Gezien om bij het besluit van 13/4/95 gevoegd te worden.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier GOSUIN

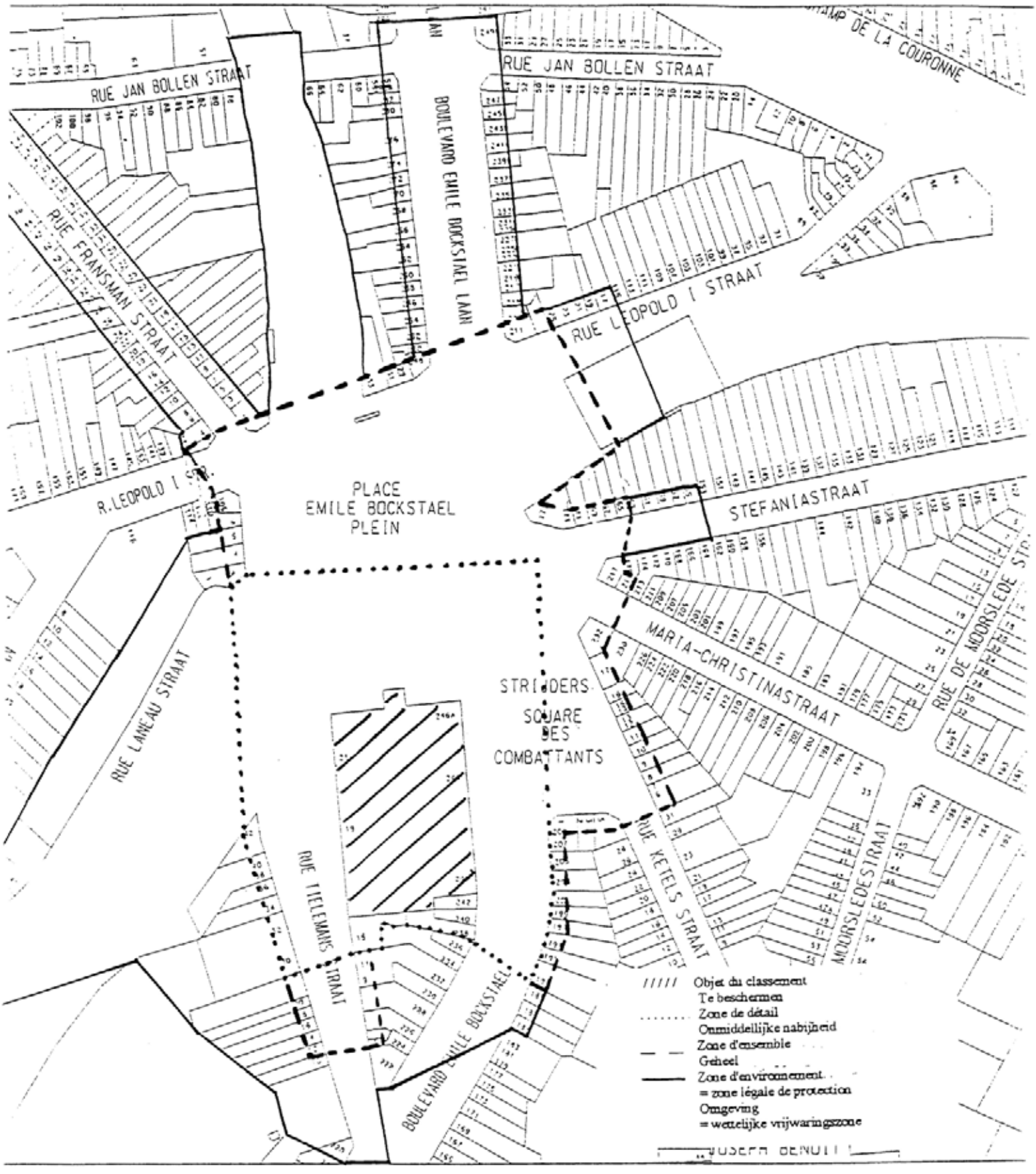
RUE JAN BOLLEN STRAAT
RUE JAN BOLLEN STRAAT
BOULEVARD EMILE BOCKSTAEL LAAN
RUE FRANSMAN STRAAT
RUE LEOPOLD I STRAAT
R. LEOPOLD I STR.
PLACE
EMILE BOCKSTAEL
PLEIN
STEFANIASTRAAT
MARIA-CHRISTINASTRAAT
RUE DE MOORSLEDE STR.
RUE LANEAU STRAAT
STRIDERS
SQUARE
DES
COMBATTANTS
RUE TIELEMANS STRAAT
RUE KETELS STRAAT
MOORSLEDESTRAAT
BOULEVARD EMILE BOCKSTAEL
Objet du classement
Te beschermen
Zone de détail
Onmiddellijke nabijheid
Zone d'ensemble
Geheel
Zone d'environnement
= zone légale de protection
Omgeving
= wettelijke vrijwaringszone